

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 337/2024-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Jurajom Lukáčom, Námestie sv. Egídia 11/6, Poprad, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Co/85/2023-293 z 20. marca 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 5. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2Co/85/2023-293 z 20. marca 2024 (ďalej len „napadnutý rozsudok“). Navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť, vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať jej trovy vzniknuté v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľka ako sudkyňa iniciovala na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) spor, v ktorom sa na žalovanej Slovenskej republike, konajúcej prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“), domáhala náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 20 000 eur s príslušenstvom. Svoj návrh odôvodnila tým, že minister spravodlivosti podal proti nej návrh na začatie disciplinárneho konania, disciplinárne konanie sa skončilo jej oslobodením, v dôsledku čoho vyšla najavo nezákonnosť návrhu na začatie disciplinárneho konania. Tvrdila, že hoci zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov

v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“) výslovne neupravuje nárok na náhradu škody v prípade oslobodenia obvinenej spod podaného disciplinárneho návrhu, tento nárok možno analogicky posudzovať ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy si uplatnila z dôvodu, že išlo o vysoko intenzívny zásah do jej profesionálnej a osobnej integrity s poukazom na dĺžku právnej neistoty v statusovej otázke.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 8C/1/2019-240 z 15. mája 2023 zastavil konanie v časti žalovaného úroku z omeškania a vo zvyšku žalobu zamietol a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania. Poukázal na § 6 zákona o zodpovednosti za škodu, ktorý špecifikuje podmienky uplatnenia nároku na náhradu škody z titulu nezákonného rozhodnutia. Nadväzne uzavrel, že návrh ministra na začatie disciplinárneho konania nie je rozhodnutím, ktoré by bolo spôsobilé byť titulom uplatneného nároku na náhradu škody, resp. nemajetkovej ujmy v zmysle ustanovení zákona o zodpovednosti za škodu.

4. Proti výroku o zamietnutí žaloby sa žalobkyňa odvolala, pretože podľa jej názoru v danej veci rozhodoval nesprávne obsadený súd, súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy ako aj preto, že rozhodnutie okresného súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodnutie okresného súdu v odvolaní napadnutom výroku potvrdil a rozhodol o nároku na náhradu trov konania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka, majúca za to, že pre dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nie sú splnené procesné podmienky, v ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd preskúmal zákonnosť procesného vysporiadania sa odvolacieho súdu s jej odvolacou námietkou spočívajúcou v tom, že o veci rozhodoval nezákonne pridelený sudca. Argumentuje, že v súvislosti s novou súdnou mapou došlo v predstihu k plošnému prerozdeleniu prípadov na okresnom súde. Toto prerozdelenie sa však realizovalo podľa § 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý umožňuje prípady nanovo prideliť iba vtedy, ak dôjde k personálnym zmenám v obsadení súdu, čo sa v prípade okresného súdu v čase vyhlásenia rozsudku nestalo. Sudca Mgr. Bardáč preto nebol podľa názoru sťažovateľky zákonným sudcom v jej veci. Krajský súd v rámci odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najskôr sám spochybnil svoju právomoc posudzovať, či predseda súdu postupoval v zmysle príslušných zákonných ustanovení pri dodatku k rozvrhu práce. Súčasne uviedol, že mu nie je známe, či sa uskutočnila kontrola dôvodnosti zmien rozvrhu práce, ktorá sa vykonáva vnútornou revíziou. Z toho sťažovateľke vyplýva, že napadnuté rozhodnutie nevychádza z dostatočných podkladov na spravodlivé a presvedčivé rozhodnutie. Odňatím veci zákonnej sudkyňi pred jej prechodom na novozriadený Mestský súd Bratislava II (ďalej len „mestský súd“) došlo k odňatiu zákonného sudcu bez splnenia zákonných dôvodov a tým aj k porušeniu práva na zákonného sudcu.

6. Porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľka vidí v tom, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku nevysporiadal s jej zásadnými argumentmi, ich nelogickosťou a nezákonnosťou. Napadnuté rozhodnutie nie je dostatočne a presvedčivo

odôvodnené, a preto nespĺňa zákonné predpoklady riadneho odôvodnenia tak, ako to predpokladá Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení jej základného práva na zákonného sudcu a základného práva na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie, pretože krajský súd sa v rámci napadnutého rozsudku nevysporiadal s jednotlivými odvolacími námietkami sťažovateľky dostatočne a presvedčivo.

8. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v zmysle ktorého má sťažovateľ právo domáhať sa ochrany práv a slobôd pred ústavným súdom iba v prípade, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

9. Ústavný súd stabilne zastáva názor, že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej ústavnej sťažnosti na ústavnom súde je ústavná sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní (podobne I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, III. ÚS 124/2017, IV. ÚS 209/2020). Vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, totiž neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 180/2010).

10. Vzhľadom na to, že predmetom preskúmania má byť rozsudok krajského súdu, ústavný súd sa zaoberal tým, či sa sťažovateľka nemohla domáhať preskúmania napadnutého rozhodnutia v rámci sústavy všeobecného súdnictva a či nemala k dispozícii opravný prostriedok, ktorým ešte mohla pre ňu nepriaznivé rozhodnutie zvrátiť.

11. Bez potreby detailnejšieho vysporiadavania sa s námietkami sťažovateľky ústavný súd musí konštatovať, že prvý z nosných dôvodov podanej ústavnej sťažnosti zodpovedá dôvodu dovolania podľa § 420 písm. e) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd. Druhý z kľúčových dôvodov podanej ústavnej sťažnosti v zásade zodpovedá dôvodu dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj

porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* [odmietnutia spravodlivosti; uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017]. I namietaná nedostatočnosť odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je spôsobilá preukázať nesprávny procesný postup súdu, ktorým došlo k znemožneniu uplatnenia procesných práv v intenzite zakladajúcej porušenie práva na spravodlivý proces, a i takáto „iná vada“ zodpovedá dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a podlieha dovolaciemu prieskumu (bližšie pozri II. ÚS 120/2020, IV. ÚS 314/2020).

12. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka bez akéhokoľvek bližšieho zdôvodnenia tvrdila, že dovolanie v danej veci nie je prípustné. Ústavný súd v súčinnosti s mestským súdom zistil, že sťažovateľka 3. júna 2024 podala mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, proti napadnutému rozsudku krajského súdu. O podanom dovolaní bude oprávnený rozhodnúť najvyšší súd. Možno teda uzavrieť, že právny poriadok Slovenskej republiky poskytuje sťažovateľke účinný právny prostriedok ochrany jej základných práv a slobôd, ktorý sťažovateľka využila. Inak povedané, v tejto chvíli sa ústavná sťažnosť podaná ústavnému súdu javí byť predčasne podaná, keďže existuje iný orgán verejnej moci oprávnený poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sťažovateľky.

13. Podanie dovolania a súbežne s ním aj podanie ústavnej sťažnosti navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity vylučuje právomoc ústavného súdu na rozhodovanie vo veci v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), podľa ktorého ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

14. Preskúmaním ústavnej sťažnosti zo strany ústavného súdu v čase, keď vo veci zároveň prebieha dovolacie konanie, by došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade o rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu – najvyšší súd a ústavný súd (m. m. II. ÚS 1/08, II. ÚS 393/2014, III. ÚS 632/2014, IV. ÚS 146/08, IV. ÚS 420/2011). Takýto stav by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo negatívne (a len obtiažne odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť princípov právneho štátu (III. ÚS 35/2019, III. ÚS 480/2017).

15. Sťažovateľka podaním dovolania, ako aj podaním tejto ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvorila stav, keď by o tej istej veci mali súbežne rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací a ústavný súd. V podmienkach právneho štátu, ktorý rešpektuje princíp právnej istoty, však takýto stav nie je ústavne aprobovateľný, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielných rozhodnutí. Vzhľadom na to, že právomoc najvyššieho súdu predchádza právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu ešte pred

rozhodnutím dovolacieho súdu za predčasné. O ochrane označených práv, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, bude najprv teda rozhodovať najvyšší súd. Ústavná sťažnosť je prípustná až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchranej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hrozacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené (IV. ÚS 404/2022).

16. Na tomto mieste sa žiada poznamenať, že sťažovateľka podaním dovolania, ako aj podaním tejto ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvorila stav, keď by o tej istej veci mali súbežne rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací a ústavný súd. V podmienkach právneho štátu, ktorý rešpektuje princíp právnej istoty, však takýto stav nie je ústavne aprobovateľný, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielných rozhodnutí. Vzhľadom na to, že právomoc najvyššieho súdu predchádza právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu za predčasné. O ochrane označených práv, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, bude najprv teda rozhodovať najvyšší súd. Ústavná sťažnosť je prípustná až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchranej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hrozacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené (IV. ÚS 404/2022).

17. Je potrebné osobitne zdôrazniť, že za súčasnej právnej úpravy sťažovateľa vo všeobecnosti nie sú vystavení riziku odmietnutia ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu odvolacieho súdu pre jej oneskorenosť, ak proti nemu podajú vecne neúspešné dovolanie. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku. V súvislosti s prípadnými obavami sťažovateľov, že by ústavný súd odmietol ich ústavnú sťažnosť podanú až po rozhodnutí dovolacieho súdu ako oneskorene podanú, ústavný súd uvádza, že začiatok plynutia lehoty na podanie ústavnej sťažnosti nemožno predĺžiť v prípade, ak je mimoriadny opravný prostriedok proti určitým rozhodnutiam vylúčený, resp. neprípustný zo zákona [napr. § 422 CSP, § 76 Civilného mimosporového poriadku, § 439 ods. 2 a 3 Správneho súdneho poriadku, § 371 ods. 7, § 382 písm. f) Trestného poriadku] (porov. Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. *Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie.* Bratislava : C. H. Beck, 2020. s. 937.).

18. Vzhľadom na prezentované závery ústavný súd vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu ústavnej sťažnosti, a to nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie, a preto ju v zmysle zásady *ratio temporis* odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

19. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. júna 2024

Miloš Maďar
predseda senátu